

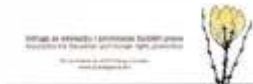
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Co-funded by the
European Union Programme
of the Erasmus+ KA2

RAT(OVI) U SLIKAMA

Pedagoški alat o učenju ratnih sukoba
na prostoru bivše Jugoslavije

RAT(OVI) U SLIKAMA

Pedagoški alat o učenju ratnih sukoba
na prostoru bivše Jugoslavije

2018.

UVOD

Istorija /historija/povjest nedavnih ratova vođenih tokom devedesetih godina 20. veka na prostoru bivše Jugoslavije predstavlja dosta osetljivo i kontraverzno pitanje u svim zemljama Zapadnog Balkana. U nekim zemljama ove teme su uvedene u nastavu, a negde samo delimično ili nikako. Ovo je period se pamti na različite i često vrlo suprotstavljene i međusobno isključive načine. Neki smatraju da upravo zbog toga ovaj period istorije još uvijek nije prošlost koja se treba izučavati.

Asocijacija Evropskih nastavnika istorije EUROCLIO u saradnji sa partnerima pokrenula je projekat koji u fokusu ima pitanje na koji način izučavati o temama ratova 90-tih godina 20. veka na prostoru bivše Jugoslavije.

Projekat Asocijacije Evropskih nastavnika istorije EUROCLIO pod nazivom 'Learning a History that is 'not yet History' pokrenut je 2016. godine i realizovan je u saradnji sa partnerskim organizacijama:

АНИМ - Асоцијација на Наставници по Историја на Македонија
Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Filozofski fakultet, Sveučilište Split
HIPMONT, Udruženje profesora istorije Crne Gore
ISHA Međunarodno udruženje studenata istorije

Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti - EUROCLIO HIP BiH

[Udruga za edukaciju i promicanje ljudskih prava](#), Hrvatska

Udruženje za društvenu istoriju UDI – Euroclio, Srbija

Pedagoški alat o učenju ratnih sukoba 90-tih godina 20. veka na prostoru bivše Jugoslavije „Rat(ovi) u slikama“ je deo projekta 'Learning a History that is 'not yet History'.

Izdavač

EUROCLIO – European Association of History Educators
www.euroclio.eu

Autori pedagoškog alata

Bojana Dujković Blagojević, Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti – EUROCLIO
HIP BiH

Nataša Kostić, Удружења за друштвену историју – Euroclio, Srbija

Kompjuterska obrada

Ivana Bajčić i Nataša Kostić

www.devedesete.net

UČENJE ISTORIJE KOJA TO JOŠ UVEK NIJE

Pomirenje & Odgovornost nastave istorije?

Kako podučavati istoriju nedavnih ratova koji se često ne smatraju istorijom ali se pamte na toliko različitih načina i detaljno je izučavana u kontekstu tranzicione pravde? Ovo je glavno pitanje na koji projekat nastoji da odgovori kroz saradnju između Udruženja nastavnika istorije i transnacionalnih timova sa prostora Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije i Srbije.

CILJEVI PROJEKTA

Projekat ima za cilj da doprinese na polju Evropske culture sećanja kroz podizanje svesti među nastavnicima, studentima i učenicima u zemljama koje su bile zahvaćene ratovima 90-tih godina 20. veka na prostoru bivše Jugoslavije i da pristupe podučavanju/učenju ovoj veoma osetljivoj temi i na taj način podignu svest u svojim zemljama da je zajedničko sećanje moguće.

- prikupljanje, evaluacija i prezentovanje rezultata inicijativa i različitih projekata o sličnoj temi;
- povezivanje nastavnika istorije u Evropi i prikupljanje informacija kako se o sukobima 90-tih godina predaje na multiperspektivan način;
- uključivanje studenata istorije iz evropskih zemalja u procese multiperspektivnog pristupa nastavi istorije o sukobima 90-tih;
- upoznavanje nastavnika istorije u Evropi (formalnog i neformalnog sektora) o izazovima sa kojima se suočavaju oni koji podučavaju o 90-tih godina u zemljama bivše Jugoslavije;
- doprinos na polju evropske kulture sećanja putem podizanja svesti među nastavnicima, studentima i učenicima da su mogući zajednički pristupi veoma osetljivim temama iz prošlosti.

Naziv radionice

Rat(ovi) u slikama

Kako su ratovi 90-tih godina XX veka zabeleženi u vizuelenim istorijskim izvorima?

Pedagoški alat o podučavanju ratnih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije.

Ratovi u bivšoj Jugoslaviji su počeli 1991. i trajali do kraja 1999. godine. Nakon 25 godina od kraja ratnih sukoba ne postoji jedinstveni stav oko naziva rata, karaktera sukoba i ratnih dešavanja. U javnosti preovladavaju stavovi o tri ili više interpretacija istih događaja nedavne prošlosti. Da li je rat bio građanski, verski, nacionalni, odbrambeni, otadžbinski, domovinski ili je u pitanju bila agresija ostaje otvoreno pitanje? Obeležavanje ratnih komemoracija, mesta stradanja i sećanja, prebrojavanje vojnih i civilnih žrtava, preispitivanje sudskih utvrđenih činjenica su teme u javnom diskursu. Retki su primeri u kojima se poziva na preispitivanje uloge i odgovornost među pripadnicima vlastitog naroda u sukobima.

Zašto je važno da podučavamo o ratnim sukobima 90-tih godina?

Istriografija se nije usaglasila oko ratova 90-tih, a aktuelne obrazovne politike u svim novonastalim državama nekadašnje Jugoslavije dodatno produbljuju nerazumevanja, stereotipe i predrasude. Nastavne teme koje se odnose na ovaj period prošlosti i dalje su najosetljivije teme za podučavanje. Nastavnici nisu u dovoljnoj meri obučeni kako da podučavaju o ratovima 90tih, zbog čega je neučenje o ratovima 90-tih izabran kao jedan od modela u nastavi istorije novonastalih država.

Kontekst

Namera autorki je da ovaj nastavni materijal pomogne nastavnicima da učenje o ratovima 90-ih započnu nastavni proces podučavanja o ratovima 90-tih i da ratne sukobe tumače učenicima na način koji je neopterećen visokom nacionalnom politikom, koji odstupa od uskog tumačenja žrtve i/ili agresora. Svesne smo da je veoma teško biti objektivan u posmatranju i tumačenju događaja čiji smo bili akteri kao vojnici, civili, deca u ratu, izbeglice, posmatrači, žrtve. Cilj nam je da predstavimo jedan od modela podučavanja, te da prikažemo ratne sukobe onako kako su ih videli ratni fotografi.

Kontekst

Polazeći od Preporuka Saveta Evrope / Komitet ministara (2001)¹ o nastavi istorije u Evropi u XXI veku gde nastava istorije treba da bude odlučujući faktor u pomirenju, prihvatanju, razumevanju i poverenju među narodima, kao i da igra glavnu ulogu u unapređenju osnovnih vrednosti kao što su tolerancija, uzajamno razumevanje, ljudska prava i demokratija, smatramo da je važno da se u obrazovnom procesu kreiraju pedagoški alati zasnovani na istorijskoj / naučnoj didaktičkoj metodologiji nastave istorije o sukobima 90–tih godina XX veka na prostoru bivše Jugoslavije.

Učenje o nedavnoj prošlosti je važno zato škola treba da bude značajan učesnik u suočavanju s prošlošću i da da doprinos dijalogu i izgradnji mira. Svako od nas treba da se zagleda duboko u sebe i pokuša da nađe odgovore na pitanja o uzrocima i posledicama ratova 90-tih godina, jer posledice i danas utiču na život većine stanovnika bivše Jugoslavije. Proces suočavanja sa prošlošću, nedavne prošlosti, mora početi.

Ključno pitanje radionice

Kako se sećamo rat(ova) 90-tih godina na prostoru bivše Jugoslavije?

Specifičnost radionice***Politika i političari***

- Gde je granica odgovornosti politike / političara u ratovima 90-tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Vojnici

- Kakva je uloga vojnika u ratovima 90-tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Obični ljudi

- Kako je rat uticao na svakodnevni život običnih ljudi?

Sećanje na rat

- U kojoj meri odnos prema spomenicima svedoči o našem odnosu prema ratovima 90-tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Opšti cilj radionice

Oснаžiti kompetencije nastavnika da analizom vizuelnih istorijskih izvora pristupe procesu podučavanja istorije ratova 90–tih godina XX veka na prostoru bivše Jugoslavije.

¹ Preporuke broj (2001)15 o nastavi istorije u Evropi u XXI veku, Komiteta ministara Saveta Evrope, 31. oktobar 2001.

Specifični ciljevi

- Osposobiti nastavnika da predaju teme o ratovima 90-tih godina na prostoru bivše Jugoslavije analizom vizuelnih istorijskih izvora multiperspektivnom metodom
- Podstaci nastavnike na kritičko sagledavanje vizuelnih istorijskih izvora o ratovima 90-tih godina na prostoru bivše Jugoslavije.
- Osposobiti nastavnike da dekonstrukcijom predrasuda i razgradnjom stereotipa promovišu dijalog i obnovu miroljubivih odnosa.
- Podstaci nastavnike da daju doprinos u procesu suočavanja s prošlošću ratova 90- godina XX veka na prostoru bivše Jugoslavije.

Ishodi učenja

Učesnici će biti osposobljeni da analiziraju vizuelne istorijske izvore multiperspektivnom metodom, postavljaju pitanja o njima, procjenjuju njihovu vrednost, prikupljaju podatke na osnovu izvora, vrše analizu i sintezu dobijenih podataka, upoređuju ih i izvode zaključke.

Vreme

90 minuta

Broj učesnika radionice

20 - 25

Metodologija radionice

- Rad u grupama
- Multiperspektivna analiza vizuelnih istorijskih izvora

Tok radionice

Realizatori predstavljaju program, predstavljaju učesnika radionice.

Aktivnost realizatora: realizatori postavljaju pitanja. Učesnici odgovor beleže na flippapir i lepe.

Pitanja:

- *Da li se sećaš gde si bila-o i šta si radila-o 27. juna 1991. godine?*
- *Koja je tvoja najupečatljivija slika rata?*

Aktivnost učesnika: odgovarjaju na pitanja i lepe na flippapir.

Aktivnost realizatora: voditelji se obraćaju učesnicima.

Prve žrtve ratova 90-tih su pale u proleće 1991. godine. Na Plitvicama su 31. marta te godine poginula dva policajca, po jedan sa hrvatske i srpske strane, u Borovom Selu 2. maja poginulo je dvanaest hrvatskih policajaca i tri pripadnika srpskih snaga, ali je „pravi” rat počeo kada su 27. juna pale prve žrtve u Sloveniji. Umesto dotadašnjeg puškaranja povećih grupa, tamo su se sukobile slovenačka Teritorijalna odbrana i jedinice JNA.

Uvodna aktivnost (15 minuta)

**Uvodna
aktivnost
(15 minuta)**

**Glavna
aktivnost
(45 minuta)**

Kontekst za voditelje:

Vojnik u uniformi JNA, sa kamuflažnim šlemom na glavi, „zeleni“ model sa folištećem i puškom u ruci leži, prilazi mu reporter Yutela Ivica Puljić i počinje da ga intervjuiše. Intervju je ušao u anale ovdašnjeg TV novinarstva.

Mesto i vreme, opis života Bahrudina Kaletovića.

Krajem juna 1991. godine, negde na liniji vatre na Krakovskom Gozdu u Sloveniji. Vojnik JNA Bahrudin Kaletović, devetnaestogodišnjak iz Tuzle ušao u kolektivno sećanje svih pripadnika južnoslovenskih naroda koji su te večeri gledali Yutelov prilog sa slovenačkog ratišta. Bahrudin je u Sloveniji bio zarobljen. Nešto kasnije, zarobljeni vojnici su dobili civilnu odeću i pušteni su da se vrate kućama. Posle nekoliko dana odmora, Bahrudin i ostali vojnici su pozvani da se jave u JNA da bi doslužili ostatak vojnog roka. Vojnici su iz Tuzle prebačeni u Hrvatsku, u Đakovo. Bahrudin je svirao u vojničkom orkestru, pa zbog toga nije bio na samoj liniji fronta u Hrvatskoj. Konačno se „skinuo“ 29. novembra 1991. godine, na Dan republike koja tada već nije postojala. Bahrudin se na početku rata u Bosni prijavio u rezervni policijski sastav, odakle je demobilisan 24. aprila 1996. U Bosni je u ratu bio vezista, često na prvoj liniji fronta. Nakon rata svirao je gitaru. Oženio se i 1993. godine dobio ćerku Esmeraldu. Sin Damir rodio mu se 1998. godine. Bahrudin je u to vreme svirao sa svojom grupom u Zagrebu, krenuo je u Tuzlu da vidi sina ali je u saobraćajnoj nesreći poginuo 1998.

Aktivnost realizatora: formiranje grupa učesnika i podela zadataka. Učesnici su podijeljeni u 4 grupe.

- Svaka grupa dobija različit materijal za izradu zadatka. Na stolu se nalazi unapred pripremljeni material.

Materijal na stolu za učesnike:

1. Flippapir
2. Flomasteri

- Realizatori radionice upućuju učesnike svih grupa da se na odvojenom stolu nalaze:

- Papir sa pripremljenim pitanjima za realizaciju.

- Fotografije / kartice (Opis kartice: na prvoj strani kartice je fotografija. Na drugoj strani kartice je opis fotografije)

Aktivnost učesnika: odabir fotografija. Realizacija zadatka.

Svaka grupa treba da da odgovor na ključno pitanje koje je dato za svaku od grupa – analiza vizuelnog istorijskog izvora / fotografija.

Učesnici: uočavaju i rešavaju problem; tumače istorijski izvor; beleže osnovne rezultate svog rada.

**Glavna
aktivnost
(45 minuta)**

Pitanja tokom procesa analize fotografije:

Ključni zadatak za sve grupe: **Opišite šta vidite.**

1. Šta je prikazano na fotografiji?
2. Gde je nastala?
3. Kada je nastala?
4. Ko je predstavljen na fotografijama? Šta oni rade?
5. Razmislite o: osećanjima ljudi koji su na fotografijama u vreme kada su fotografije nastale.
6. Šta fotograf želi da (po)kaže ovom fotografijom?
7. Znate li ko je fotografisao?
8. Kakvo biste pitanje postavili akterima ove fotografije?

Napomena: četvrta grupa (spomenici) dobija i dodatna pitanja:

1. U kojoj meri odnos prema spomenicima iz prošlosti svedoči o današnjem društvu?
2. Da li spomenici imaju rok trajanja u fizičkom/memorijskom smislu?
3. Šta/ko najviše utiče na takav odnos prema spomenicima?
4. Na koji način nebriga prema spomenicima govori da se „stidimo“ vlastite prošlosti?

**Glavna
aktivnost
(45 minuta)**

Aktivnost realizatora (u toku izrade zadatka učesnika radionice)

- Voditelji koriste prethodno pripremljenu lentu vremena sa označenim godinama koje reflektiraju istorijski kontekst (1991-1999), na koju će učesnici beležiti vreme kada je fotografija nastala. Lenta vremena je fiksirana na zidu.

- Tokom izrade zadatka voditelji radionice daju dodatna uputstva i odgovaraju na eventualna pitanja učesnika radionice.

Aktivnost učesnika: prezentacija rezultata. Svaka grupa u cilju predstavljanja materijala koristi lentu vremena. Svaka grupa iznosi zaključke.

Ključni zadaci:

Politika i političari

- Gde je granica odgovornosti politike / političara u ratovima 90 - tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Vojnici

- Kakva je uloga vojnika u ratovima 90 - tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Obični ljudi

- Kako je rat uticao na svakodnevni život običnih ljudi?

Sećanje na rat

- Na koji način odnos prema spomenicima svedoči o našem odnosu prema ratovima 90 - tih na prostoru bivše Jugoslavije?

Aktivnost realizatori / učesnici: realizatori sumiraju odgovore na pitanja sa početka radionice:

Pitanja:

- *Da li se sećaš gde si bila-o i šta si radila-o 27. juna 1991. godine?*

- *Koja je tvoja najupečatljivija slika rata?*

**Završna
aktivnost
(30 minuta)**

Fotografije ratnih fotoreportera

Fotografije su korišćene uz saglasnost Sandre Vitaljić kustoskinje izložbe „Lekcije '91.“ Fotografije su isključivo namenjene za radionicu „Rat(ovi) u slikama“ i svako kopiranje, umnožavanje, presnimavanje, objavljivanje i distribuiranje celog ili delova pedagoškog alata (uključujući dokumenta, slike, fotografije i sl.), bez obzira na razloge za takvo delo zabranjeno je i predstavlja povredu autorskog prava.

1. Tone Stojko, Susret predsednika, 1991.
2. Romeo Ibrišević, Obrana mosta Mladosti, Zagreb 1991.
3. Srđan Ilić, Vukovar, novembar 1991.
4. Srđan Ilić, Srebrenica, jul 1993.
5. Srđan Ilić, Operacija Oluja, Prijedor, avgust 1995.
6. Dragoljub Zamurović, Vukovar, novembar 1991.
7. Renato Brandjolica, Izbeglice, Zagreb, jul 1991.
8. Renato Brandjolica, Izbeglice, oktobar 1991.
9. Renato Brandjolica, Spuštanje zastave, Zagreb, juli 1990.
10. Renato Brandjolica, Podizanje zastave, Zagreb, juli 1990.
11. Rikard Larma, Sarajevo, Pranje veša u Miljacki, 1993.
12. Rikard Larma, Sarajevo, Dve granate i pitka voda, 1992.
13. Rikard Larma, Sarajevo, Zima bicikala, 1993.
14. Miloš Cvetković, Skelani, 1992.
15. Miloš Cvetković, Srebrenica, Potočari, jul 1995.
16. Miloš Cvetković, Zarobljenički logor Šljivovica, 1995.
17. Amel Emrić, Srebrenica, 1995.
18. Željko Gašparović, Izbeglice, Davor, 1991.
19. Toni Hnojčik, operacija "Bljesak", Gavirnica, maj 1995.
20. Milomir Kovačević Strašni, Sarajevo, 1992.
21. Milomir Kovačević Strašni, Sarajevo, 1992.
22. Milomir Kovačević Strašni, Sarajevo, 1992.
23. Imre Szabo, Gazimestan, jun 1989.
28. Imre Szabo, Vojnici, Negoslavci, Vukovar, oktobar 1991.
29. Pavo Urban, Dubrovnik, novembar 1991.
30. Pavo Urban, Dubrovnik, novembar 1991.
31. Zoran Jovanović Mačak, Milosrdni Andjeo, Pančevo, juni 1999.
32. Miloš Cvetković, Vukovar, 1991.
33. Vodjenje kroz izložbu: "Lekcije ' 91."

**Vizuelni
istorijski
izvori**

**Vizuelni
istorijski
izvori**

Fotografije CAN – Centar za nenasilnu akciju <https://nenasilje.org/>

Fotografije su korišćene uz saglasnost CAN – *Centar za nenasilnu akciju*.

Fotografije su isključivo za radionicu „Rat(ovi) u slikama” i svako kopiranje, umnožavanje, presnimavanje, objavljivanje i distribuiranje celog ili delova pedagoškog alata (uključujući dokumenta, slike, fotografije i sl.), bez obzira na razloge za takvo delo zabranjeno je i predstavlja povredu autorskog prava.

1. CNA - Centar za nenasilnu akciju, Sarajevske ruže, Sarajevo 1996.
 2. CNA - Spomen ploča ubijenim građanima Sarajeva u redu za hleb na pijaci Markale.
 3. CNA - Sarajevo, Dobrovoljačka.
 4. CNA - Spomen obeležje šehidima Starog Viteza, 2012.
 5. CNA - Spomen obeležje svim ubijenim i nestalim Bošnjacima deci, ženama i muškarcima žrtvama u Višegradu, 2012.
 6. CNA - Spomen soba – Muzej logoraša u Bosni i Hercegovini, Logor Luka, Brčko distrikt, 2010.
 7. CNA - Neobeleženo mesto stradanja: Busovača, Logor Silos.
 8. CNA - Prijedor, Logor Omarska, 2003.
 9. CNA - Prijedor, Logor u Trnopolju, neobeleženo mesto stradanja.
 10. CNA - Spomenik palim Obudovljanima u proteklim ratovima (od Protine bune pa na ovamo), Obudovac, opština Šamac, 2001.
 11. CNA - Spomen obeležje Pobriježje, (dvorište džamije), Sanski Most, 2013.
- Fotografije sa interneta:
1. Ron Haviv, Vukovar, novembar 1991.
 2. Ron Haviv, Vojnici, Ključ 1995.
 3. Ron Haviv, Deca u ratu, Slavonija, avgust 1991.
 4. Ron Haviv, Vukovar, novembar 1991.
 5. Ron Haviv, Kosovo 1999.
 6. Živan Jovanović, Deda Mraz sa puškom, Mirkovci 1991.
 7. Potpisivanje Dejtonskog sporazuma, Dejton 14. 12. 1995.
 8. Izbeglički logor Blace, mart 1999.
 9. Granica između Kosova i Makedonije 24. april 1999.
 10. Konvoj vojske JNA sa tenkovima T55 i T72, 1991.
 11. Srpske izbeglice napuštaju Prizren, 14. jun 1999.
 12. Romi iz Obilića napuštaju Kosovo, 29. jun 1999.
 13. Brioni, 7. jul 1999.
 14. Konvoj kosovskih Srba koji odlaze iz Gnjilana, 15. jun 1999.
 15. YouTube kanal, Yutel televizija, intervju Bahrudin Kaletović, 27. jun 1991.

Bojana Dujkovic Blagojević diplomirala je i magistrirala na Odsjeku za istoriju na Filozofskom fakultetu u Banja Luci. Paralelno je radila kao nastavnik istorije u gimnazijama i nevladinom sektoru. Učesnik je brojnih projekata u zemlji i inostranstvu. Bila je jedan od osnivača udruženja nastavnika istorije u BiH, EUROCLIO HIP BiH, gdje obavlja poslove projekt menadžera. Autor je dodatnih nastavnih materijala i ko-autor udžbenika za kulturu religija. Tokom duge saradnje sa EUROCLIO koordinirala je projekte i bila glavni urednik za publikacije za regiju Balkana. Aktivno je radila kao trener u projektima koji se fokusiraju na kulturu sjećanja i unapređenje kapaciteta nastavnika istorije. Bojana je imenovana Ambasadorom EUROCLIO-a 2014. godine.

Kontakt: bojanadujkovicblagojevic@gmail.com

Nataša Kostić je rođena 1970. godine. Diplomirala je na Katedri za istoriju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Ona je iskusan nastavnik istorije sa više od dvadeset godina rada u Osnovnoj školi "Momčilo Živojinović", Mladenovac, Srbija. Članica je udruženja UDI EUROCLIO Srbija od 2002. godine.

Nataša se bavi unapređenjem nastave istorije sa fokusom na društvenu istoriju 20. veka, kao i podučavanju o Holokaustu. Trenutno je angažovana na poziciji člana ekspertske Nacionalnog tima u Srbiji u projektu Kancelarije za demokratiju i ljudska prava OEBS-a (ODIHR) i kuće Ane Frank, Amsterdam, za izradu nastavnih materijala u borbi protiv antisemitizma u Srbiji. Nataša se bavi podučavanjem o raspada i ratovima 90-tih godina 20. veka na prostoru bivše Jugoslavije. Ona je članica autorskog tima UDI EUROCLIO Srbija u projektu EUROCLIO " Learning history that is not yet 'history". Ona je takođe zainteresovana za korištenje ICT veština u nastavi istorije. Autorka je edukativnog bloga namenjenom nastavi istorije, Eduhistory. U ovoj oblasti stekla je Nacionalna priznanja 2015, 2016 i 2017. godine. U Udruženju UDI EUROCLIO, Srbija, obavlja poslove kordinatorke projekata.

Kontakt: natakostic@yahoo.com

RAT(OVI) U SLIKAMA

Autori

Bojana Dujković Blagojević

Udruženje nastavnika i profesora
historije/istorije/povijesti – EUROCLIO HIP BiH

Nataša Kostić

Удружења за друштвену историју – Euroclio
Srbija

Izdavač

**EUROCLIO – European Association of History
Educators**

www.euroclio.eu

Štamparija

PANORAMA

www.stamparijapanorama.com

Pedagoški alat o učenju ratnih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije " Rat(ovi) u slikama" namenjen je izvođenju radionice za nastavnike koji rade u obrazovanju.

Pedagoški alat sadrži:

53 didaktičkih kartica (fotografije) za rad sa učesnicima radionice. Didaktičke kartice su preuzete uz saglasnost sa:

- Sandra Vitaljić, Izložba "Lekcije iz '91."
- Projekat CNA - Centar za nenasilnu akciju "Rat sjećanja: Istraživanje o mjestima stradanja i sjećanja na rat u BiH"
- Živan Jovanović (Foto Rojter TAS), Deda Mraz i četiri dečaka, Mirkovci 1991.
- Fotografije sa interneta
- 16 didaktičkih kartica / ratne godine za rad sa učesnicima radionice i lenta vremena
- Kataloški opis radionice